

"Todos los seres humanos nacen libres e iguales en dignidad y derechos (...)" Art. 1 de la Declaración Universal de los DD HH
"Tots els éssers humans naixen lliures i iguals en dignitat i drets (...)" Art. 1 de la Declaració Universal dels DD HH

Queixa 2450002	Queja 2450002
Queixa d'ofici núm. 2-2024	Queja de oficio núm. 2-2024
Matèria Educació	Materia Educación
Assumpte Alumnat procedent d'entorns en situació de desavantatge social.	Asunto Alumnado procedente de entornos en situación de desventaja social.
Actuació Resolució de consideracions a l'Administració	Actuación Resolución de consideraciones a la Administración

1 Antecedents

De conformitat amb l'informe de [l'Estat de la pobresa 2024, primer avanç de resultats de l'European Anti-Poverty Network \(EAPN\)](#), plataforma europea d'entitats socials que treballen i lluiten contra la pobresa i l'exclusió social en els països membres de la Unió Europea, la taxa de risc de pobresa ha crescut un 9% (dos punts percentuals) a la Comunitat Valenciana respecte a l'any 2023.

L'educació juga un rol fonamental en l'explicació de les desigualtats socials. En este sentit, les persones som titulars de dos drets fonamentals que no poden garantir-se l'un sense l'altre: el de la no-discriminació i igualtat, i el de l'accés i gaudi de l'educació com a manera de garantir que tots tenim les mateixes oportunitats, independentment del nostre origen.

La Constitució Espanyola consagra en l'article 14 la igualtat d'oportunitats i no-discriminació. La regulació del dret a l'educació es conté en l'article 27, en què es reconeix el dret de tots a l'educació i la llibertat d'ensenyament i reconduïx l'objectiu fonamental i primordial de l'educació al desenvolupament ple de la personalitat en el respecte als principis democràtics de convivència i als drets i les llibertats fonamentals.

En este sentit, la Sentència 133/2010, de 2 de desembre, del Tribunal Constitucional, Sala Primera (FJ 7é) (BOE núm. 4, de 5 de gener de 2011) disposa:

La educación a la que todos tienen derecho y cuya garantía corresponde a los poderes públicos como tarea propia no se contrae, por tanto, a un proceso de mera transmisión de conocimientos [art. 2.1 h) LOE], sino que aspira a posibilitar el libre desarrollo de la personalidad y de las capacidades de los alumnos [art. 2.1 a) LOE] y comprende la formación de ciudadanos responsables llamados a participar en los procesos que se desarrollan en el marco de una sociedad plural [art. 2.1 d) y k) LOE] en condiciones de igualdad y tolerancia, y con pleno respeto a los derechos y libertades fundamentales del resto de sus miembros [art. 2.1 b), c) LOE]. Este objetivo, complejo y plural, es el que, conforme al art. 27.2 CE, ha de perseguir el legislador y el resto de los poderes públicos a la hora de configurar el sistema de enseñanza dirigido a garantizar el derecho de todos a la educación (...).

1 Antecedentes

De conformidad con el informe de [El Estado de la Pobreza 2024, primer avance de resultados de la European Anti-Poverty Network \(EAPN\)](#), Plataforma Europea de Entidades Sociales que trabajan y luchan contra la Pobreza y la Exclusión Social en los países miembros de la Unión Europea, la tasa de riesgo de pobreza ha crecido un 9% (dos puntos porcentuales) en la Comunidad Valenciana respecto al año 2023.

La educación juega un rol fundamental en la explicación de las desigualdades sociales. En este sentido, las personas somos titulares de dos derechos fundamentales que no pueden garantizarse el uno sin el otro: el de la no discriminación e igualdad y el del acceso y disfrute de la educación como forma de garantizar que todos tenemos las mismas oportunidades, independientemente de nuestro origen.

La Constitución española consagra en el artículo 14 la igualdad de oportunidades y no discriminación. La regulación del derecho a la educación se contiene en el artículo 27, en el que se reconoce el derecho de todos a la educación y la libertad de enseñanza y que reconduce el objetivo fundamental y primordial de la educación al pleno desarrollo de la personalidad en el respeto a los principios democráticos de convivencia y a los derechos y libertades fundamentales.

En este sentido, la Sentencia 133/2010, de 2 de diciembre, del Tribunal Constitucional, Sala Primera (FJ 7º) (BOE núm. 4, de 5 de enero de 2011) dispone:

La educación a la que todos tienen derecho y cuya garantía corresponde a los poderes públicos como tarea propia no se contrae, por tanto, a un proceso de mera transmisión de conocimientos [art. 2.1 h) LOE], sino que aspira a posibilitar el libre desarrollo de la personalidad y de las capacidades de los alumnos [art. 2.1 a) LOE] y comprende la formación de ciudadanos responsables llamados a participar en los procesos que se desarrollan en el marco de una sociedad plural [art. 2.1 d) y k) LOE] en condiciones de igualdad y tolerancia, y con pleno respeto a los derechos y libertades fundamentales del resto de sus miembros [art. 2.1 b), c) LOE]. Este objetivo, complejo y plural, es el que, conforme al art. 27.2 CE, ha de perseguir el legislador y el resto de los poderes públicos a la hora de configurar el sistema de enseñanza dirigido a garantizar el derecho de todos a la educación (...).

No obstant això, si bé és cert que el dret a l'educació contempla l'accés en igualtat de condicions, no totes les persones partixen d'estes. Així, l'alumnat de nivell socioeconòmic baix té quasi quatre vegades més probabilitats de repetir curs que el seu equivalent de nivell alt, com es reconeix en els últims informes PISA (Programa per a l'Avaluació Internacional dels Estudiants): [PISA \(oecd.org\)](https://www.oecd.org/pisa/).

A la Comunitat Valenciana s'identifica l'alumnat amb necessitats de compensació de desigualtats, com aquell que presenta dificultats en l'accés, la permanència o el progrés en el sistema educatiu per motius socials, econòmics, culturals, geogràfics, ètnics o d'una altra índole, i té una major probabilitat de no aconseguir els objectius de l'educació obligatòria i, per tant, de no obtindre una titulació i qualificació professional mínima que facilite la seua integració sociolaboral (article 52 de l'Ordre 20/2019, de 30 d'abril, de l'abans Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport, per la qual es regula l'organització de la resposta educativa per a la inclusió de l'alumnat en els centres docents sostinguts amb fons públics del sistema educatiu valencià).

Per tot el que s'ha exposat, el Síndic de Greuges va acordar dictar en data 09/02/2024 la [Resolució d'inici d'investigació](#) de la queixa d'ofici que ens ocupa amb la finalitat d'investigar i supervisar les actuacions de l'Administració educativa valenciana destinades a compensar les desigualtats, a través de programes específics desenvolupats en centres docents escolars o en zones geogràfiques on resulte necessària una intervenció educativa.

L'educació compensatòria suposa la garantia necessària per a assegurar uns nivells mínims de prestació del servei públic educatiu i per a aconseguir la desaparició de les desigualtats.

Amb la finalitat de contrastar les consideracions exposades més amunt, es va requerir a la Conselleria d'Educació, Universitats i Ocupació la següent informació:

1. Indique el nombre d'alumnes socialment desfavorits amb necessitats específiques de suport.
2. Assenyalen si el nombre d'afectats ha augmentat en els anys posteriors a la pandèmia de la COVID-19.
3. Assenyalen si s'elabora anualment un índex d'escolarització per centre de l'alumnat amb necessitats específiques. En cas afirmatiu, remeta'n còpia.
4. Justifique si la distribució de l'alumnat socialment desfavorit amb necessitats específiques de suport és homogènia entre els centres públics i concertats.
5. Indique les mesures d'atenció a la diversitat que s'estan aplicant en els centres educatius (públics i concertats) en les etapes infantil, primària i secundària, batxillerat i formació professional, en relació amb l'alumnat que presenta necessitats per la seua condició sociocultural desfavorida.
6. Mesures que es té previst adoptar, si és procedent, com a resposta educativa a les necessitats de suport.
7. Previsió d'ajudes directes en forma d'activitats de reforç i enriquiment en horari extraescolar.

Sin embargo, si bien es cierto que el derecho a la educación contempla el acceso en igualdad de condiciones, no todas las personas parten de las mismas. Así, el alumnado de nivel socioeconómico bajo tiene casi cuatro veces más probabilidades de repetir curso que su equivalente de nivel alto como reconoce en sus últimos informes PISA (Programa para la Evaluación Internacional de los Estudiantes): [PISA \(oecd.org\)](https://www.oecd.org/pisa/).

En la Comunitat Valenciana se identifica al alumnado con necesidades de compensación de desigualdades, como aquel que presenta dificultades en el acceso, la permanencia o el progreso en el sistema educativo por motivos sociales, económicos, culturales, geográficos, étnicos o de otra índole, y tiene una mayor probabilidad de no lograr los objetivos de la educación obligatoria y, por lo tanto, de no obtener una titulación y cualificación profesional mínima que facilite su integración sociolaboral (artículo 52 de la Orden 20/2019 de 30 de abril, de la antes Conselleria de Educación, Investigación, Cultura y Deporte, por la cual se regula la organización de la respuesta educativa para la inclusión del alumnado en los centros docentes sostenidos con fondos públicos del sistema educativo valenciano).

Por todo lo expuesto, el Síndic de Greuges acordó dictar en fecha 09/02/2024 la [Resolución de inicio de investigación](#) de la queja de oficio que nos ocupa con el fin de investigar y supervisar las actuaciones de la Administración educativa valenciana destinadas a compensar las desigualdades, a través de programas específicos desarrollados en centros docentes escolares o en zonas geográficas donde resulte necesaria una intervención educativa.

La Educación Compensatoria supone la garantía necesaria para asegurar unos niveles mínimos de prestación del servicio público educativo y para lograr la desaparición de las desigualdades.

Con la finalidad de contrastar las consideraciones arriba expuestas, se requirió a la Conselleria de Educación, Universidades y Empleo la siguiente información:

1. Indique el número de alumnos socialmente desfavorecidos con necesidades específicas de apoyo.
2. Señale si el número de los afectados ha aumentado en los años posteriores a la pandemia de la COVID-19.
3. Señale si se elabora anualmente un índice de escolarización por centro del alumnado con necesidades específicas. En caso afirmativo, remita copia.
4. Justifique si la distribución del alumnado socialmente desfavorecido con necesidades específicas de apoyo es homogénea entre los centros públicos y concertados.
5. Indique las medidas de atención a la diversidad que se están aplicando en los centros educativos (públicos y concertados) en las etapas infantil, primaria y secundaria, bachillerato y formación profesional, en relación con el alumnado que presenta necesidades por su condición sociocultural desfavorecida.
6. Medidas que se prevén adoptar, en su caso, como respuesta educativa a las necesidades de apoyo.
7. Previsión de ayudas directas en forma de actividades de refuerzo y enriquecimiento en horario extraescolar.

8. Indique taxes de repetició d'este alumnat.
9. Indique si s'ha procedit a valorar el progrés o la regressió en l'aprenentatge després de la pandèmia.
10. Qualsevol altra informació que considere d'interés per a proveir millor la queixa.

Amb data 06/03/2024 va tindre entrada en esta institució l'informe emés sobre este tema per la Conselleria d'Educació, Universitats i Ocupació.

2 Consideracions a l'Administració

2.1 Drets i llibertats públiques relacionats amb la present queixa

L'art. 19 de la Llei 2/2021, de 26 de març, del Síndic de Greuges de la Comunitat Valenciana, disposa que el Síndic de Greuges prestarà una atenció preferent i prioritària a aquells supòsits en els quals pugua detectar-se l'existència de persones o col·lectius en situacions de risc d'exclusió o d'especial vulnerabilitat, derivades de la pobresa, la marginalitat, la violència de gènere, els períodes prolongats de desocupació, la falta d'accés a recursos o serveis bàsics, la diversitat funcional, la dependència, la forma de família, l'edat, la malaltia, l'origen racial o ètnic, la immigració, la cultura, la llengua, la religió, les creences, l'orientació sexual, la identitat o expressió de gènere, el desenvolupament sexual divers o no-binari, o la discriminació per qualsevol de les condicions o circumstàncies personals o socials a què es referix l'article 14 de la Constitució.

Pel que fa a l'objecte de la queixa d'ofici que ens ocupa, cal fer referència al terme equitat educativa per a analitzar la capacitat del sistema educatiu valencià d'oferir igualtat d'oportunitats a tot l'alumnat.

Al setembre de 2015, l'Assemblea General de l'ONU va adoptar [l'Agenda 2030 per al Desenvolupament Sostenible](#), que planteja dèsset objectius. L'objectiu número quatre està dedicat a garantir una educació inclusiva, equitativa i de qualitat i a promoure oportunitats d'aprenentatge durant tota la vida per a tots.

L'[Informe de Seguiment de l'Educació en el Món \(UNESCO 2020\)](#) fa una crida explícita perquè s'entenga que l'educació inclusiva és una aspiració per a "tots i totes, sense excepció", i els més vulnerables han d'estar en primera línia dels plans d'acció perquè afronten més barreres.

En el preàmbul de la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació, es posa de manifest que l'educació constitueix un instrument de millora de la condició humana i de la vida col·lectiva i estableix, en el títol preliminar, entre els principis en què s'ha d'inspirar el sistema educatiu, els de qualitat de l'educació per a tot l'alumnat, equitat i no-discriminació.

Per a fer efectiu el principi d'equitat en l'exercici del dret a l'educació, es preveu en l'article 80 de la referida llei orgànica que les administracions públiques han de desenvolupar accions dirigides cap a les persones, grups, entorns socials i àmbits territorials que estiguen en situació de vulnerabilitat socioeducativa i cultural amb l'objectiu d'eliminar les barreres

8. Indique tasas de repetición de este alumnado.
9. Indique si se ha procedido a valorar el progreso o regresión en el aprendizaje tras la pandemia.
10. Cualquier otra información que considere de interés para la mejor provisión de la queja.

Con fecha 06/03/2024 tuvo entrada en esta institución el informe emitido al respecto por la Conselleria de Educación, Universidades y Empleo.

2 Consideraciones a la Administración

2.1 Derechos y libertades públicas relacionadas con la presente queja

El art. 19 de la Ley 2/2021, de 26 de marzo, del Síndic de Greuges de la Comunitat Valenciana, dispone que el Síndic de Greuges prestará una atención preferente y prioritaria a aquellos supuestos en los que pueda detectarse la existencia de personas o colectivos en situaciones de riesgo de exclusión o de especial vulnerabilidad, derivadas de la pobreza, la marginalidad, la violencia de género, los periodos prolongados de desempleo, la falta de acceso a recursos o servicios básicos, la diversidad funcional, la dependencia, la forma de familia, la edad, la enfermedad, el origen racial o étnico, la inmigración, la cultura, la lengua, la religión, las creencias, la orientación sexual, la identidad o expresión de género, el desarrollo sexual diverso o no binario, o la discriminación por cualquiera de las condiciones o circunstancias personales o sociales a las que se refiere el artículo 14 de la Constitución.

Respecto al objeto de la queja de oficio que nos ocupa, es necesario hacer referencia al término equidad educativa para analizar la capacidad del sistema educativo valenciano de ofrecer igualdad de oportunidades a todo el alumnado.

En septiembre de 2015, la Asamblea General de la ONU adoptó la [Agenda 2030 para el Desarrollo Sostenible](#), que plantea 17 objetivos. El objetivo número 4 está dedicado a garantizar una educación inclusiva, equitativa y de calidad y promover oportunidades de aprendizaje durante toda la vida para todos.

El [Informe de Seguimiento de la Educación en el Mundo \(UNESCO 2020\)](#) hace una llamada explícita para que se entienda que la educación inclusiva es una aspiración para "todos y todas, sin excepción", debiendo estar los más vulnerables en primera línea de los planes de acción puesto que afrontan más barreras.

En el Preámbulo de la Ley Orgánica 2/2006, de 3 de mayo, de Educación, se pone de manifiesto que la educación constituye un instrumento de mejora de la condición humana y de la vida colectiva y establece, en su Título Preliminar, entre los principios en los que se debe inspirar el sistema educativo, los de calidad de la educación para todo el alumnado, equidad y no discriminación.

Para hacer efectivo el principio de equidad en el ejercicio del derecho a la educación, se prevé en el artículo 80 de la referida Ley Orgánica que las Administraciones públicas deben desarrollar acciones dirigidas hacia las personas, grupos, entornos sociales y ámbitos territoriales que se encuentren en situación de vulnerabilidad socioeducativa y

que en limiten l'accés, presència, participació o aprenentatge, per tal d'assegurar els ajustos raonables en funció de les seues necessitats individuals i prestant el suport necessari per a fomentar el seu màxim desenvolupament educatiu i social, de manera que puguen accedir a una educació inclusiva, en igualtat de condicions amb els altres.

L'article 81 estableix l'obligació per a les administracions públiques d'assegurar una actuació preventiva i compensatòria i garantir les condicions més favorables per a l'escolarització de l'alumnat en situació de vulnerabilitat socioeducativa, per la qual cosa han d'adoptar les mesures necessàries per a actuar de manera preventiva. Al que cal afegir que, de conformitat amb l'article 83, els estudiants amb condicions econòmiques desfavorables tenen dret a obtenir beques i ajudes a l'estudi.

En l'àmbit de la Comunitat Valenciana, la Llei 26/2018, de 21 de desembre, de drets i garanties de la infància i l'adolescència estableix en l'article 46 que la Generalitat i les administracions locals establiran programes de beques i ajudes de menjador i de transport, com també qualsevol altre que promoga l'equitat, als quals accediran amb prioritat els menors que estiguen en risc o situació de vulnerabilitat social.

Així mateix, disposa en l'article 52 que l'escolarització de l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu s'ha de regir pels principis de normalització i inclusió, i ha d'assegurar la no-discriminació i igualtat efectiva en l'accés, permanència i promoció en el sistema educatiu, així com l'accessibilitat universal i la provisió i continuïtat dels suports necessaris.

El que hem exposat permet portar a col·locació els pronunciaments doctrinals següents, que compartix plenament esta defensoria i que són:

- a) Correspon a la Conselleria d'Educació, Universitats i Ocupació assegurar els recursos necessaris perquè els alumnes que requerisquen una atenció educativa diferent de l'ordinària puguen aconseguir el màxim desenvolupament possible de les seues capacitats personals i, en tot cas, els objectius establits amb caràcter general per a tot l'alumnat, per presentar situació de vulnerabilitat socioeducativa, desconeixement greu de la llengua, haver-se incorporat tard al sistema educatiu, o per les seues condicions personals o d'història escolar.
- b) La Conselleria d'Educació, Universitats i Ocupació ha d'establir els procediments i recursos que calguen per a identificar inicialment les necessitats educatives específiques de l'alumnat i començar l'atenció integral a l'alumnat amb necessitat específica de suport educatiu des del mateix moment en què esta necessitat siga identificada, i es regirà pels principis de normalització i inclusió.
- c) Dispondrà del professorat de les especialitats corresponents i de professionals qualificats, així com dels mitjans i materials que calguen per a l'adequada atenció a este alumnat, i dotarà els centres dels recursos necessaris.

Tot això amb l'objectiu d'eliminar les barreres que limiten el seu accés, presència, participació o aprenentatge, assegurant els ajustos raonables en funció de les seues necessitats

cultural con el objetivo de eliminar las barreras que limitan su acceso, presencia, participación o aprendizaje, asegurando con ello los ajustes razonables en función de sus necesidades individuales y prestando el apoyo necesario para fomentar su máximo desarrollo educativo y social, de manera que puedan acceder a una educación inclusiva, en igualdad de condiciones con los demás.

El artículo 81 establece la obligación para las Administraciones públicas de asegurar una actuación preventiva y compensatoria, garantizando las condiciones más favorables para la escolarización del alumnado en situación de vulnerabilidad socioeducativa, por lo que deben adoptar las medidas necesarias para actuar de forma preventiva. A lo que cabe añadir que, de conformidad con el artículo 83, los estudiantes con condiciones económicas desfavorables tienen derecho a obtener becas y ayudas al estudio.

En el ámbito de la Comunitat Valenciana la Ley 26/2018, de 21 de diciembre, de derechos y garantías de la infancia y la adolescencia establece en el artículo 46 que la Generalitat y las administraciones locales establecerán programas de becas y ayudas de comedor y de transporte, así como cualquier otras que promuevan la equidad, a las que accederán con prioridad los menores que se encuentren en riesgo o situación de vulnerabilidad social.

Así mismo dispone en el artículo 52 que la escolarización del alumnado con necesidades específicas de apoyo educativo se regirá por los principios de normalización e inclusión, y asegurará la no discriminación e igualdad efectiva en el acceso, permanencia y promoción en el sistema educativo, así como la accesibilidad universal y la provisión y continuidad de los apoyos necesarios.

Lo expuesto permite traer a colación los siguientes pronunciamientos doctrinales que comparte plenamente esta defensoria y que son:

- a) Corresponde a la Conselleria de Educación, Universidades y Empleo asegurar los recursos necesarios para que los alumnos que requieran una atención educativa diferente a la ordinaria puedan alcanzar el máximo desarrollo posible de sus capacidades personales y, en todo caso, los objetivos establecidos con carácter general para todo el alumnado, por presentar situación de vulnerabilidad socioeducativa, desconocimiento grave de la lengua, haberse incorporado tarde al sistema educativo, o por sus condiciones personales o de historia escolar.
- b) La Conselleria de Educación, Universidades y Empleo debe establecer los procedimientos y recursos precisos para identificar tempranamente las necesidades educativas específicas del alumnado iniciando la atención integral al alumnado con necesidad específica de apoyo educativo desde el mismo momento en que dicha necesidad sea identificada y se regirá por los principios de normalización e inclusión.
- c) Dispondrá del profesorado de las especialidades correspondientes y de profesionales cualificados, así como de los medios y materiales precisos para la adecuada atención a este alumnado, dotando a los centros de los recursos necesarios.

Todo ello con el objetivo de eliminar las barreras que limitan su acceso, presencia, participación o aprendizaje, asegurando los ajustes razonables en función de sus necesidades

individuais i prestant el suport necessari per a fomentar el seu màxim desenvolupament educatiu i social, de manera que puguen accedir a una educació inclusiva.

2.2 Establert tot això, de l'anàlisi del contingut de l'informe enviat per la Conselleria d'Educació, Universitats i Ocupació, emés a requeriment d'esta institució, cal realitzar les següents consideracions:

- L'Administració comunica la implementació del programa d'Unitats d'Acompanyament i Orientació (UAO), finançat amb fons europeus i dirigit a l'alumnat educativament vulnerable.
- Així mateix i a través del Pla d'Actuació per a la Millora (PAM) tindran caràcter preferent en l'assignació de recursos de personal aquells centres amb escolarització de més del 25% d'alumnat amb necessitats de compensació de desigualtats (NCD).
- S'assenyala que quan escolaritzen més del 50% d'alumnat NCD podran ser dotats de llocs complementaris, i es tindrà en compte el projecte educatiu singular i els plans educatius amb l'entorn que s'hi duen a terme, per a poder implementar actuacions inclusives.

No obstant això, hem de precisar:

- El nombre d'alumnes amb necessitats de compensació de desigualtats (NCD) ha augmentat en els anys posteriors a la pandèmia, sense que en l'informe s'especifiquen mesures per a la compensació de desigualtats diferents de les arrelgades en l'Ordre 20/2019 anterior a la COVID-19.

Per a fer efectiu el principi d'equitat en l'exercici del dret a l'educació, la Conselleria ha de desenvolupar accions concretes de manera que les persones que estiguen en situació de vulnerabilitat socioeducativa i cultural puguen accedir a una educació inclusiva, en igualtat de condicions que els altres.

- L'informe reproduïx literalment el contingut de l'article 54 de l'Ordre 20/2019 referida, mesures per a la compensació de desigualtats, sense assenyalar en concret les que s'estan aplicant en els centres educatius (públics i concertats) en les etapes infantil, primària i secundària, batxillerat i formació professional.

Es va sol·licitar la identificació de les mesures d'atenció a la diversitat que s'estaven implementant de les contingudes en la norma que les regula. La Conselleria no aporta la informació requerida i, per tant, tampoc permet que es puga distingir entre centres públics i concertats a fi de determinar la concentració d'alumnes en situació de desigualtat en cadascun dels dos tipus de centres.

- En l'informe es reconeix que la Direcció General d'Innovació i Inclusió Educativa no realitza anualment un índex d'escolarització per centre de l'alumnat amb necessitats específiques. No es disposa de la taxa de repetició de l'alumnat amb necessitats de

individuales y prestando el apoyo necesario para fomentar su máximo desarrollo educativo y social, de manera que puedan acceder a una educación inclusiva.

2.2 Sentado lo anterior, del análisis del contenido del informe emitido por la Conselleria de Educación, Universidades y Empleo emitido a requerimiento de esta institución, cabe realizar las siguientes consideraciones:

- La Administración comunica la implementación del programa de Unidades de Acompañamiento y Orientación (UAO), financiado con fondos europeos y dirigido al alumnado educativamente vulnerable.
- Así mismo y a través del Plan de Actuación para la Mejora (PAM) tendrán carácter preferente en la asignación de recursos de personal aquellos centros con escolarización de más del 25% de alumnado con necesidades de compensación de desigualdades (NCD).
- Se señala que cuando escolaricen más del 50% de alumnado NCD podrán ser dotados de puestos complementarios, teniendo en cuenta el proyecto educativo singular y los planes educativos con el entorno que se llevan a cabo, para poder implementar actuaciones inclusivas.

Sin embargo, precisamos:

- El número de alumnos con necesidades de compensación de desigualdades (NCD) ha ido aumentando en los años posteriores a la pandemia, sin que en el informe se especifiquen medidas para la compensación de desigualdades distintas de las recogidas en la Orden 20/2019 anterior a la COVID-19.

Para hacer efectivo el principio de equidad en el ejercicio del derecho a la educación, la Conselleria debe desarrollar acciones concretas de manera que las personas que se encuentren en situación de vulnerabilidad socioeducativa y cultural puedan acceder a una educación inclusiva, en igualdad de condiciones de los demás.

- El informe reproduce literalmente el contenido del artículo 54 de la Orden 20/2019 referida, Medidas para la compensación de desigualdades, sin señalar en concreto las que se están aplicando en los centros educativos (públicos y concertados) en las etapas infantil, primaria y secundaria, bachillerato y formación profesional.

Se solicitó la identificación de las medidas de atención a la diversidad que se estaban implementando de las contenidas en la norma que las regula. La Conselleria no aporta la información requerida y por tanto tampoco permite que se pueda distinguir entre centros públicos y concertados a fin de determinar la concentración de alumnos en situación de desigualdad en cada uno de los dos tipos de centros.

- Se reconoce en el informe que la Dirección General de Innovación e Inclusión Educativa no realiza anualmente un índice de escolarización por centro del alumnado con necesidades específicas. No se dispone de la tasa de repetición del alumnado con

compensació de desigualtats. I, finalment, no s'ha procedit a valorar el progrés o la regressió en l'aprenentatge de l'alumnat amb necessitats de compensació de desigualtats.

Si no es té la referida informació no es pot realitzar una valoració del resultat de l'aplicació de les mesures de compensació de desigualtats. És responsabilitat de l'Administració educativa establir amb claredat el resultat de l'aplicació efectiva dels sistemes d'educació inclusiva.

A tot el que s'ha assenyalat cal afegir que en la Resolució d'inici de la present queixa d'ofici es va sol·licitar que s'informara sobre les mesures que es té previst adoptar com a resposta educativa a les necessitats de suport. La Conselleria, pel que fa a l'assignació preferent de recursos de personal, fa al·lusió a l'acord subscrit amb les organitzacions sindicals referit exclusivament a educació primària.

La Conselleria no informa de la dotació als centres de recursos humans i materials per a compensar la situació de l'alumnat en desavantatge.

No s'al·ludix en l'informe a la previsió de suport curricular per part de professorat especialitzat a l'alumnat que presenta desfament curricular i risc d'exclusió educativa.

El fet de no disposar de l'índex d'escolarització per centre d'alumnes que tenen necessitats de compensació impedeix poder valorar el procés cap a escoles inclusives amb l'objectiu de reduir la segregació en el sistema educatiu.

Davant del que s'ha exposat, una política pública basada en la igualtat sols tracta d'igual manera a tots independentment de la seua condició de partida, per la qual cosa és necessària l'equitat que fa referència a tractar a cadascun de la forma que necessite per a salvar les desigualtats que existixen en origen.

Un tret definitori i, per tant, irrenunciable del sistema educatiu d'una societat democràtica és l'aposta decidida per la superació de les desigualtats. L'Administració ha de liderar este procés i no sols arbitrar els recursos necessaris a tal fi, sinó, més encara, impulsar i vetlar perquè tota l'organització escolar siga coherent amb este objectiu central de l'educació.

3 Resolució

A la vista de tot això i de conformitat amb el que s'estableix en l'article 33 de la Llei 2/2021, de 26 de març, del Síndic de Greuges de la Comunitat Valenciana, formulem les consideracions següents **A LA CONSELLERIA D'EDUCACIÓ, UNIVERSITATS I OCUPACIÓ** a fi que es puguin implementar en el pròxim curs acadèmic:

1. **RECOMANEM** el disseny d'un model de detecció preventiva de l'alumnat amb necessitats educatives específiques per raons socioeconòmiques, a fi d'afavorir el seu èxit escolar.
2. **RECOMANEM** que s'adopten mesures de distribució equitativa del finançament en educació en funció de

necesidades de compensación de desigualdades. Y por último, no se ha procedido a valorar el progreso o regresión en el aprendizaje del alumnado con necesidades de compensación de desigualdades.

Si no se tiene la referida información no se puede realizar una valoración del resultado de la aplicación de las medidas de compensación de desigualdades. Es responsabilidad de la Administración educativa establecer con claridad el resultado de la aplicación efectiva de los sistemas de educación inclusiva.

A lo expuesto cabe añadir que en la resolución de inicio de la presente queja de oficio se solicitó que se informase sobre las medidas que se prevén adoptar como respuesta educativa a las necesidades de apoyo. La Conselleria, respecto a la asignación preferente de recursos de personal, alude al acuerdo suscrito con las organizaciones sindicales referido exclusivamente a educación primaria.

La Conselleria no informa de la dotación a los centros de recursos humanos y materiales para compensar la situación del alumnado en desventaja.

No se alude en el informe a la previsión de apoyo curricular por parte de profesorado especializado al alumnado que presenta desfase curricular y riesgo de exclusión educativa.

El hecho de no disponer del índice de escolarización por centro de alumnos que tienen necesidades de compensación impide poder valorar el proceso hacia escuelas inclusivas con el objetivo de reducir la segregación en el sistema educativo.

Ante lo expuesto, una política pública basada en la igualdad sólo trata de igual modo a todos independientemente de su condición de partida, por lo que es necesaria la equidad que hace referencia a tratar a cada uno de la forma que necesite para salvar las desigualdades que existen en origen.

Un rasgo definitorio y, por tanto, irrenunciable del sistema educativo de una sociedad democrática es la apuesta decidida por la superación de las desigualdades. La Administración debe liderar este proceso y no sólo arbitrar los recursos necesarios a tal fin, sino, más aún, impulsar y velar para que toda la organización escolar sea coherente con este objetivo central de la educación.

3 Resolución

A la vista de todo ello y de conformidad con lo establecido en el artículo 33 de la Ley 2/2021, de 26 de marzo, del Síndic de Greuges de la Comunidad Valenciana, formulamos las siguientes consideraciones **A LA CONSELLERIA DE EDUCACIÓN, UNIVERSIDADES Y EMPLEO** a fin de que se puedan implementar en el próximo curso académico:

1. **RECOMENDAMOS** el diseño de un modelo de detección preventiva del alumnado con necesidades educativas específicas por razones socioeconómicas, con el objeto de favorecer su éxito escolar.
2. **RECOMENDAMOS** que se adopten medidas de distribución equitativa de la financiación en

les necessitats de l'alumnat i de la complexitat dels centres. Això pot fer-se graduant la distribució dels recursos humans, materials i tecnològics entre centres per a garantir que els centres amb més necessitats educatives disposen de més recursos per a atendre-les i puguen compensar, en la mesura que siga possible, els efectes de la desigualtat. És necessari garantir la configuració d'un model de provisió de recursos amb discriminació positiva dels centres amb elevada complexitat i de l'alumnat socialment desfavorit.

3. **RECOMANEM** que s'adopten, en la planificació del pròxim curs acadèmic, en aquells centres escolars, zones geogràfiques o entorns socials on hi haja concentració d'alumnat en situació de vulnerabilitat socioeducativa, iniciatives per a compensar esta situació, que permeten reduir els nivells de segregació i la possibilitat que apareguen guetos en els centres amb una composició socialment més desfavorida.
4. **RECOMANEM** que s'impedisca la concentració d'alumnat amb necessitats de compensació educativa en uns centres determinats i que s'establisquen criteris de distribució equitativa, que han d'acompanyar-se d'una millora de l'acolliment i la inclusió d'esta diversitat social i cultural en els diferents centres escolars.
5. **RECOMANEM** reforçar les polítiques de suport a les famílies en general i crear un subsistema d'acompanyament intensiu a les famílies amb xiquets que permeta previndre les situacions de risc i evitar que, quan apareixen, deriven en situacions de risc greu.
6. **RECOMANEM** que es desenvolupen accions tendents a millorar la informació a les famílies en relació amb el dret a l'elecció de centre i amb les possibilitats d'accés a beques i ajudes a l'estudi.
7. **RECOMANEM** una especial atenció a l'oferta educativa extraescolar i d'oci educatiu, així com accions d'acompanyament i tutorització amb l'alumnat que es trobe en esta situació i amb les seues famílies. Estes iniciatives i actuacions es realitzaran de manera que s'evite la segregació d'este alumnat dins dels centres educatius.
8. **RECOMANEM** que impulse la millora en els mecanismes i protocols necessaris i efectius de coordinació interdepartamental a través d'un marc normatiu que garantisca la implicació de totes les conselleries en què s'estructura el Consell i, especialment, les competents en matèria sanitària, de serveis socials i d'educació, tal com des d'esta institució reiteradament s'ha recomanat en el marc d'unes altres queixes d'ofici.

educación en función de las necesidades del alumnado y de la complejidad de los centros. Esto puede hacerse graduando la distribución de los recursos humanos, materiales y tecnológicos entre centros para garantizar que los centros con más necesidades educativas dispongan de más recursos para atenderlas y pueden compensar, en la medida de lo posible, los efectos de la desigualdad. Es necesario garantizar la configuración de un modelo de provisión de recursos con discriminación positiva de los centros con elevada complejidad y del alumnado socialmente desfavorecido.

3. **RECOMENDAMOS** que se adopten, en la planificación del próximo curso académico, en aquellos centros escolares, zonas geográficas o entornos sociales en los cuales exista concentración de alumnado en situación de vulnerabilidad socioeducativa, iniciativas para compensar esta situación, que permitan reducir los niveles de segregación y la posibilidad de que aparezcan guetos en los centros con una composición socialmente más desfavorecida.
4. **RECOMENDAMOS** que se impida la concentración de alumnos con necesidades de compensación educativa en unos centros determinados, estableciendo criterios de distribución equitativa, que deben acompañarse de una mejora de la acogida y la inclusión de esta diversidad social y cultural en los diferentes centros escolares.
5. **RECOMENDAMOS** reforzar las políticas de apoyo a las familias en general y crear un subsistema de acompañamiento intensivo a las familias con niños que permita prevenir las situaciones de riesgo y evitar que, cuando aparecen, deriven en situaciones de riesgo grave.
6. **RECOMENDAMOS** que se desarrollen acciones tendentes a mejorar la información a las familias en relación con el derecho a la elección de centro y con las posibilidades de acceso a becas y ayudas al estudio.
7. **RECOMENDAMOS** una especial atención a la oferta educativa extraescolar y de ocio educativo, así como acciones de acompañamiento y tutorización con el alumnado que se encuentre en esta situación y con sus familias. Dichas iniciativas y actuaciones se realizarán de manera que se evite la segregación de este alumnado dentro de los centros educativos.
8. **RECOMENDAMOS** que impulse la mejora en los mecanismos y protocolos necesarios y efectivos de coordinación interdepartamental a través de un marco normativo que garantice la implicación de todas las Consellerías, en las que se estructura el Consell, y especialmente las competentes en materia sanitaria, de servicios sociales, y educación tal y como desde esta institución reiteradamente se ha recomendado en el marco de otras quejas de oficio.

9. RECORDEM L'OBLIGACIÓ LEGAL pel que fa a la col·laboració que han de prestar els poders públics; estos estan obligats legalment a col·laborar amb el Síndic de Greuges en les seues investigacions sense que resulte necessari transcriure els preceptes legals que li imposen tal deure, han de facilitar la informació sol·licitada i contestar a les recomanacions, els suggeriments o els recordatoris de deures legals efectuats.

10. ACORDEM que ens remeten, en el termini d'un mes, segons preveu l'article 35 de llei reguladora d'esta institució, el preceptiu informe en el qual ens manifestaran l'acceptació de les consideracions que els realitzem i ens indicaran les mesures que adoptaran per al seu compliment o, si és el cas, les raons que estimen per a no acceptar-les.

En este sentit, l'article 39 de la Llei 2/2021, de 26 de març, del Síndic de Greuges de la Comunitat Valenciana disposa que:

1. Es considerarà que hi ha falta de col·laboració amb el Síndic de Greuges quan, en els terminis establits per a això, es produïsquen els fets següents:

- a) No es facilite la informació o la documentació sol·licitada.
- b) No es done resposta a un requeriment vinculat a un suggeriment o recomanació formulada des de la institució.
- c) No s'atenguen, malgrat haver-los acceptats, les recomanacions o suggeriments efectuats des de la institució.

11. ACORDEM que es notifique la present resolució a l'Administració autonòmica i que es publique en la pàgina web del Síndic de Greuges.

9. RECORDAMOS LA OBLIGACIÓN LEGAL en lo que se refiere a la colaboración que deben prestar los poderes públicos; éstos están obligados legalmente a colaborar con el Síndic de Greuges en sus investigaciones sin que resulte necesario transcribir los preceptos legales que le imponen tal deber; facilitando la información solicitada y contestando a las recomendaciones, sugerencias o recordatorios de deberes legales efectuados.

10. ACORDAMOS que nos remitan, en el plazo de un mes, según prevé el artículo 35 de ley reguladora de esta institución, el preceptivo informe en el que nos manifiesten la aceptación de las consideraciones que les realizamos indicando las medidas a adoptar para su cumplimiento o, en su caso, las razones que estime para no aceptarlas.

En este sentido, el artículo 39 de la Ley 2/2021, de 26 de marzo, del Síndic de Greuges de la Comunitat Valenciana dispone que:

1. Se considerará que existe falta de colaboración con el Síndic de Greuges cuando, en los plazos establecidos para ello, se produzcan los siguientes hechos:

- a) No se facilite la información o la documentación solicitada.
- b) No se dé respuesta a un requerimiento vinculado a una sugerencia o recomendación formulada desde la institución.
- c) No se atiendan, pese a haberlas aceptado, las recomendaciones o sugerencias efectuadas desde la institución.

11. ACORDAMOS que se notifique la presente resolución a la Administración autonómica y que se publique en la página web del Síndic de Greuges.

Ángel Luna González
Síndic de Greuges de la Comunitat Valenciana